

i. उ० सहसे वा । k. उ० सहस्याय वा । l. उ० तपसे वा ।

m. उ० तपस्याय वा । n. उ० ऽस्यऋसस्पतये वा ॥ ३० ॥

का० [१. १३. १-४.] ऋतुग्रहैश्चरतो द्रोणकलशाडुपयामगृहीतोऽसि मधवे वे-
ति द्वादश प्रतिमन्त्रमध्वर्याः पूर्वः पूर्वी मन्त्र उत्तर उत्तरः प्रतिप्रस्थातुरिति । अध-
र्युप्रतिप्रस्थातारावृतुग्रहैर्द्वादशभिरनुतिष्ठतः उपयामेत्यादयो द्वादश मन्त्राः तत्र षट्सु
मन्त्रयुग्मेषु पूर्वः पूर्वी मन्त्रोऽध्वर्याः उत्तर उत्तरः प्रतिप्रस्थातुरिति मन्त्रविवेकः ॥
द्वादश लिङ्गोक्तानि । हे ऋतुग्रह त्वमुपयामेन गृहीतोऽसि मधवे मधुनाम्ने चैत्र-
मासाय त्वां गृह्णामीति शेषः । माधवाय वैशाखाय त्वां गृह्णामि । मधुमाधवौ वा-
सन्तौ मधुप्रमुखमन्त्रं वसन्ते प्रपद्यते ॥ शुक्राय ज्यैष्ठ्याय त्वां गृह्णामि । शुचये आ-
षाढमासाभिमानिदेवार्थं त्वां गृह्णामि । शुक्रशुची ग्रीष्ममासौ शुच शोषणऽइत्यस्य
धातोः ॥ नभसे आवणमासाय सोम त्वां गृह्णामि । नभस्याय भाद्रपदमासाभिमा-
निने त्वां गृह्णामि । नभोनभस्यौ वार्षिकौ मासौ मेघवाङ्मलान्न भात्यत्र सूर्य इति
नभा नभस्यश्च ॥ इषे आश्विनमासाय त्वां गृह्णामि ऊर्जे कार्तिकमासाय त्वां गृह्णा-
मि इषमन्नम् ऊर्जे तदुपसेचनं दध्यादि (27.) तदत्र प्रचुरं भवति मतुपो लोपाद-
भेदोपचाराद्वा ऊर्कशब्देन (28.) शार्दौ मासावुच्येते ॥ सहसे मार्गशीर्षमासाय ।
सहस्याय पुष्यमासाय सहःसहस्यौ हेमलिकौ मासौ सहतेः प्रसहनार्थस्य प्रयोगः
प्रसहनमभिभवनम् यतो हेमन्तः शीतेन नरानभिभवति ॥ तपसे माघमासाय ।
तपस्याय फाल्गुनाय तपस्तपस्यौ शैशिरौ मासौ तपति सूर्यो यत्रात्यन्तं स तपा-
स्तपस्यश्च ॥ का० [१. १३. १८.] त्रयोदशं गृह्णीयादिहनुपयामगृहीतोऽस्यऋसस्पतये
वेति । इहन्धर्युस्त्रयोदशमृतुग्रहं गृह्णीयात् ऐहिको विकल्पः ॥ हे ग्रह त्वमुपया-
मेन पात्रेण गृहीतोऽसि तादृशं त्वामंरुसः पतयेऽधिकमासाधिष्ठान्ति गृह्णामीति शे-
षः । अंरुः पापं तस्य पतिः । मलमासत्वादयं द्वादशस्वपि पतति यद्वांरुतेर्गतिक-
र्मणोऽसुन्प्रत्ययान्तस्य रूपमंरु इति अंरुनमंरुो गतिस्तस्य पतिः त्रयोदशो मा-
सः आदित्यगतिवशेन ज्ञायते ॥ ३० ॥

XIV. a. इन्द्राग्नीऽआगतऽसुतं गीर्भिर्नभो वरेण्यम् । अस्य पातं धियेषिता ॥